

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. II - Број 59

Бања Лука, 8 октобар 1954

Примјерак дин. 10

35 godina revolucionarnog puta SKOJ-a VASPITAČ MLADIH

U oktobru ove godine navršava se trideset pet godina od stvaranja Saveza Komunističke omladine Jugoslavije, organizacije u kojoj su pod rukovodstvom Partije vaspitani mladi, koji su bili spremni žrtvovati mladost, ljubav za sreću budućih pokoljenja.

Ni jedna istorija nije tako brzo pisana krvlju mladih, bogata svijetlim likovima, mladića — heroja i djevojaka — junaka kao istorija SKOJ-a. U SKOJ-u su vaspitani mladi, koji su na poziv Partije išli u boj, znajući da će u njenu poginuti, žrtvujući sebe, svoj život, iako još nisu ni stupili u život — da bi buduća pokoljenja bila srećna.

Svojom krvlju mladi komunisti pisali su zavjete budućim pokoljenjima, svojim kostima udarali temelje našoj sreći, svoju mladost poklonili narodu i demovini. Njihovi zavjeti su polet i snaga mladih danas, njihova radost naša današnjica i sutrašnjica. Oni koji su u borbi pali, budno stoje na straži sreće svoje otadžbine. Mnogo je mladih junaka — heroja dao narod, radala revolucionarna borba a odgojio SKOJ pod rukovodstvom Partije.

Monarhofašističkom diktaturom ugašeni su životi i prekinuta mladost sekretara SKOJ-a Mije Oreškog, Janka Mišića, Paje Marganovića, Josipa Debeljaka, Pere Popovića-Age i Josipa Kolumba koji su svojim držanjem pokazali mladim komunistima i čitavoj omladini kako se herojski bori i gine za stvar radničke klase i njene Partije.

Vaspitani na primjerima ovih junaka, prekaljeni u bitkama sa buržoazijom, na prvi bojni poziv Partije, mladi komunisti stupili su pod zastavu Tita da se bore protiv okupatora, koji je svojim zločinima i nedjelama po našoj zemlji sijao pustoš i smrt. U partizane — to je naš prvi borbeni poziv mladog narasta sva naroda Jugoslavije — pisao je Lola Ribar. Mladi komunisti i hiljade drugih omladinaca stupali su u prve borbene redove. Pored radničke i seoske omladine stupali su srednjoškolski i studenti, da se još mladi, nedorni, bore za slobodu svoje zemlje i svoju srećniju budućnost.

Naša borba rodila je bezbroj znanih i nezvanih junaka i heroja. O njima se malo piše, a naša je dužnost da ne zaboravimo one koji su pali, koji su svoje živote i mladost dali, već osvjetljavajući njihova junacka djela, na njihovim primjerima treba da vaspitamo nova pokoljenja.

SKOJ je od desetina hiljada običnih, mladih ljudi — mladih radnika, seljaka, đaka, izgrađivao neustrašive i svjesne borce koji su bez straha gledali smrti u oči, koji su znali zašto se bore i zašto su neophodne njihove žrtve.

Nezaboravan je lik Boška Buhe, časnaostogodišnjeg mladića, vođe bombarskog odjeljenja Druge proleterske brigade, koji je sa svojim drugovima bio strah i trepet za neprijatelja. Oni su se penjali na kuće, u kojima su se ustaše utvrdile, i kroz otvore na krovu bacali bombe i uništavali ustaška legla. Omladinka Marija Đurđević, seljanka iz Kamenice, kao bombaš u jednoj borbi na juriš je zauzela 3 njemačka bunkera, razoružala 4 neprijateljske vojnike i na četvrtom bunkeru pala smrtno ranjena. To je prva omladinka koja je dobila naziv Narodnog heroja.

Okupatori i njihove sluge pokušavali su da prije strijeljanja moralno slomče mlade komuniste, a kako bi oni, iz straha pred smrću, izdali borbu svojih naroda. Ali se događalo suprotno. Zatvori i mučionice, vješala i strjelista bile su tribine neustrašivih omladinaca, koje je vaspitala Partija i SKOJ. Primjer držanja Esada Mišića pred banjalučkim ustaškim dželačima prilikom strijeljanja ostao je vječno kao svijetao primjer mladim kako se bori i gine za narod i slobodu.

Herojski su se bacili mladi u vojsku, na okupiranom terenu, u radnim jedinicama, otimajući ispod bajoneta ustaša i njemačkih granata žito, nedozvoljavajući da plodovi naše zemlje služe za ishranu fašističkih silnika. Svijetao primjer je Stojko Zmižanjac, koja je na čelu svoje desetine, kada je naselila hranu drugovima pala u ruke neprijatelju i na poziv da preda crvenu zastavu koju je nosila njena desetina, prije se odvojila od mladosti i života, nego od zlatne koja je značila revolucionarnu borbu. Ili primjer 50 kragujevačkih srednjoškolaca, koji su na srećniju zajedno sa svojim profesorima pjevali »Hej Sloveni, još te živi«.

Nezaboravan je primjer Okružnog komiteta SKOJ-a za Drvar! Ti mladići, boreći se do posljednjeg protiv njemačkih padobranaca herojski su izgинуli. Primjera o borbi mladih je mnogo. Teško ih je sve napisati, ali zato ih možemo sve pamtiti i vaspitavajući na tim primjerima buduća pokoljenja, izvršavati njihove zavjete. Herojstvom i junatvom mladih naročito je bogata istorija SKOJ-a Bosanske Krajine, a na te primjere mogu danas mladi biti naročito ponosni. Jer, upravo iz redova omladine i SKOJ-a izrasli su Drago Lang, Ivica Mažar, Rada Vrsnaješević, Nikica Pavlić i drugi znani i neznani narodni sinovi Banje Luke.

Vaspitana na njihovim primjerima, naša omladina danas ulaže sve snage i napore i pod rukovodstvom Saveza komunističke omladine bori se za izgradnju društvenog uređenja za kakvo su dali svoje živote mnogi mladići i djevojke u toku rata i prije rata.

U prošlu subotu otvorena je u Domu kulture izložba knjiga. Izložba je već prvog dana naišla na veliko interesovanje posjetilaca

Први корак у правцу комуне

Превластоће нових компетенција на општинске парадне одборе сада је несумњиво једна од најактуелнијих тема кад је ријеч о даљем развоју народног самоуправљања. О томе се сада дискутује у свим крајевима земље па, наравно, и код нас, а ускоро ће се у вези с тим предузети и неке конкретне мјере. Народни одбори општина преузеле су нових функција из области социјално-здравствене политике, просвјете, комуналне дјелатности и других, које су досада спадале у искључиву компетенцију средњих народних одбора. То је у ствари само логичан наставак политике децентрализације органа државне управе која је код нас започета још прије четири године.

Преузимањем тих нових функција, рад општинских народних одбора постаје, несумњиво, много обимнији, па и тежи него што је досада био, али ће зато бити и далеко садржајнији. Кроз свакодневно рјешавање тих нових задатака које ће ускоро преузети, општински народни одбори ће добити могућност да се брже оспособљавају за вођење одређене политике на свом подручју, у скоро свим областима друштвеног живота. Пајзад, такав рад општинских народних одбора омогућиће и далеко шире и потпуније активизацију народа у рјешавању послова државне управе. Зборони бирача постаће много интересантнији и садржајнији, јер ће бирачи на њима не само дискутовати и разматрати, него и одлучивати о рјешавању скоро свих проблема са којима се суочавају у свакодневном животу. А све то у ствари представља неопходну претспрему садашњих Народних одбора општина за функције будућих одбора Комуне.

Пракса је показала да су народни одбори општина способни да преузму те нове задатке. Народни одбор Бањалучког среза припрема ових дана један опсежан и документован приједлог о начину на који ће се све то практично провести.

ЛИЈЕН ПРИМЈЕР ПРЕТСТАВЉА ОПШТИНА ЛАКТАШИ

По свом пространству и броју становника општина Лакташи спада у ред средњих општина Бањалучког среза, али је у економском и културном погледу несумњиво једна од најнапреднијих. Општина обухвата девет села са око 9 хиљада становника, има преко 7.000 ха обрадиве земље, већином веома плодне и то, у ствари, представља њену основу економску снагу.

Наравно, проблеми општине су веома обимни и разнолики. Општина Лакташи има, на примјер, најразвијенију школску мрежу — укупно 10 школа од којих 9 основних и једну осмогодишњу. Већ сама та чињеница довољно јасно говори о опсегу проблема који су скопчани са политиком просвјете у селима, а које ће На-

родни одбор општине у будуће морати да рјешава.

Проблеми социјалног старања и народног здравља нису ништа мањи. У 9 села која обухвата ова општина живи преко 400 дјеце ратне сирочади, велики је број личних и породичних инвалида, ратних удоваца и других социјално неспособних лица која примају помоћ. Комуналних проблема такође има много. Путеви који међусобно везују села лоши су и дограјали и треба их поправљати, јер то у првом реду захтијева развратак привреде у општини. Треба градити и нове стамбене за кадрове који ће пристизати, а и за оне који су већ тамо, потребне су, такође, и нове јавне и друштвене зграде и нове установе, које тражи сам даљи развратак општине. Све су то, дакле, проблеми које ће општина у будуће морати самостално да рјешава.

— Можда се с тим могло и раније почети — рекао сам је један одборник — јер, искрено говорећи, општине су до сада биле само обичне административне филијале Народних одбора среза. Овогодишње пореско задужење наше општине износи око 22 милиона динара, а од тога Народном одбору општине остаје око милион 600 хиљада динара — углавном само за персоналне издатке за општинску администрацију. Колико су се пута код нас сами селаци сложили и доносила одлуку да подигну, на примјер, неки мост. Они пристају да све послове сами обаве добровољним радом, па ће чак и грађу за мост сами дати, јер им је мост пријекно потребан. Од општине траже да им да само екере и оков. То није тако скупо, али шта вреди кад општина за ту сврху нема ни једног динара. И акција пропадне. А таквих проблема има много.

Несумњиво је да ће се превластоће нових компетенција на народне одборе општина повољно одразити на брже и потпуније рјешавање многих проблема села.

БУЏЕТСКА СРЕДСТВА КОМБИНОВАЊЕ СЕ СА ДОБРОВОЉНИМ РАДНИМ АКЦИЈАМА

— Ми ћемо, на примјер, — каже претседник — пред почетак нове године направити нови буџет и у њему морамо предвидјети и

Новe зграде претстављање
центра општине

средства за школе. Претпоставимо да нам је зато потребно 2 милиона динара, а од тога да је половина потребна за плате учитеља, за набавку учила итд., а друга половина за поправке, доградње и огрјев. Ми у том случају можемо проћи и само са милион динара, јер ћемо поправке и сличне радове обавити добровољним радним акцијама. Ношак који би за то утрошили можемо утрошити у друге сврхе, а бисмо је да ће нас зборови бирача у томе увијек подржати, јер то је у интересу свих становника општине.

Несумњиво је да ће будући рад народних одбора општина у далеко већој мјери објавити све форме друштвене активности у селу.

Рад свих друштвених организација у селима постаће садржајнији, јер ће се оне бавити много конкретнијим проблемима који су од непосредног животног интереса за село.

ЗЕМЉОГРАДНИЧКА ЗА- ДРУГА У КОБАТОВЦИМА ПРЕТСТАВЉА СПАЖАК ЕКОНОМСКИ ФАКТОР

Наравно, брзином којом ће се ти проблеми рјешавати зависиће од економске снаге општине и темпа развратак њене привреде која ће јој постепено повећавати средства. Али ће се несумњиво и привредни развратак села убудуће кретати знатно брже јер ће и па том пољу, како одбори тако и све друштвене организације у селима, постати далеко активнији. Ово тим прије што ће им управо нови задаци које ће морати да рјешавају, омогућити да брже сагледају стварне коријене својих проблема, који леже у заосталости сеоске привреде, па да према томе нађу и одговарајуће начине којима ће их рјешавати.

У Лакташима се сада већ и о томе много озбиљније и конкретније дискутује.

У Кобатовцима, селу које се такође налази на територији те општине, постоји Земљорадничка задруга за коју се прича да је најбоља у Босанској Крајини. Она је успјела да свестрано развратак своју дјелатност. Има велику економију од преко 700 хектара земље, своје фирме, радионице, трговинске радње, а сада оснива и посебну пчеларску фарму. У Нар. одбору општине управо се дискутује о томе како да се потенцијал те задруге искористи за унапређење пољопривреде у читавој општини, а њена искуства пренесе и на остала села. Сада је то, наравно, још само дискусија, али ће се у блиској будућности предузети у том правцу конкретне мјере. Нове компетенције и задаци који стоје пред Народним одбором општине даће му не само могућност, него и средства да те проблеме рјешава брже и успјешније него што је то до сада могао чинити.

В. Рокић

O problemu komuna diskutuje se i u organizacijama Saveza komunista Sanskog sreza

U posljednje vrijeme u čitavoj našoj zemlji vodi se živa i svestrana diskusija o problemu jačanja i formiranja budućih komuna, saveza komuna, kao i u prenošenju niza kompetencija na narodne odbore opština. U okviru diskusije po ovim pitanjima, Sreski komitet Saveza komunista za Sanski srez, održao je ovih dana sastanak na kome se raspravljalo o radu narodnih odbora opština na srezu Sanskom i o davanju većih kompetencija opštinama, koje je potrebno na svim poljima društveno-političke i privredne izgradnje što više osamostaliti.

Iz analize o radu narodnih odbora opština, koju je podnio Dušan Vukić, član Sreskog komiteta i narodni poslanik i diskutuje po ovim problemima, moglo se konstatovati da je trenutno tu najvažnije pitanje: kako osposobiti današnje opštine da mogu prihvatiti i rješavati ona pitanja kojim se danas bavi narodni odbor sreza. Prenosjenje tih funkcija u

Nove zgrade u Sanskom Mostu

nadležnost narodnih odbora opština, danas je najneposredniji zadatak, dok ostala pitanja iz ove oblasti, zavise od niza drugih faktora i ona će se rješavati na široj osnovi uz učešće zainteresovanih srezova, odnosno organa.

U ocjeni rada narodnih odbora, od reorganizacije koja je izvršena 1952 godine, do danas, konstatovano je, da su u tom razdoblju postignuti znatni uspjesi. Prije svega odbori su uspjeli da kroz svoj rad zahvate i uglavnom dobro rješavaju probleme, od kojih je zavisio napredak i razvitak Sanskog sreza kao cjeline. Brojno smanjen aparat postao je daleko operativniji i efikasniji, a prenošenje novih funkcija sa republičkih organa na sreske omogućilo je, da su oni postali bliži narodu i njegovim predstavnicima. Aktivnost narodnih odbora, a naročito nekih opštinskih, znatno je porasla. Njihove sjednice održavane su redovnije, bolje su i temeljitije pripremane, a kolektivnost i učešće svih odbornika u radu takođe je vidno poraslo. O najvažnijim odlukama koje su odbori donosili, često se puta tražilo mišljenje zainteresovanih faktora — zborova birača, radnih kolektiva, ustanova pa čak i pojednaca. Ovo je naročito u svom radu praktikovao naroini odbor sreza, zatim gradske opštine u Sanskom Mostu kao i opštine Luči Palanke.

Kroz analizu i diskusiju, postavilo se pitanje kako je Narodni

odbor sreza za vrlo kratko vrijeme uspio da izmijeni raniji način rada, da narodni odbornici postanu aktivniji u radu narodnog odbora i da živo učestvuju u diskusijama. Razlog tome treba tražiti u prvom redu u stalnom proširivanju materijalne baze na kojoj je uveliko počivao rad narodnih odbora, kao i zbog toga što je čitav njegov sistem bio tako postavljen. Razvitak materijalne baze se kretao tako, da je 1952 godine budžet sreza sa budžetima odbora opština iznosio 39.000.000 dinara. Ta su se sredstva već prošle godine povisila na 90.000.000 dinara, a ove godine dosegla svotu od 161.000.000 dinara. Iz ovoga je dovoljno i jasno proizlazi da je ubiranje tih sredstava, a isto tako upravljanje sa njima, skoro stihijno razvijalo rad i aktivnost odbora i njegovih organa. Naravno, kod ovoga se ne bi mogli potcijeniti napori koji su činjeni u pravcu razvijanja organa narodnih odbora, njihove administracije, stručnosti i ostalog.

Pored svega ovog pozitivnog u radu odbora, uočeno je da je u isto vrijeme bilo i negativnih strana. Konstatovano je, na primjer, da je rad komisija narodnih odbora i vijeća bio više formalan. Dobar broj komisija donosio je zaključke bez dokumentacije, na brzinu, a pokatkad i pred samu sjednicu. Rad savjeta takođe nije zadovoljavao, iako se od savjeta kao kolektivnog službenika očekivalo mnogo više. Savjetu za privredu Narodnog odbora sreza neki problemi su izmicali, tako se moglo konstatovati da je ovaj savjet radio bolje od ostalih savjeta. Za savjete je karakteristično da su oni u svom radu bili nedovoljno samoinicijativni. I pored toga, što je rad zborova birača u posljednje vrijeme bolji, zborovi birača su uglavnom bili nješta gdje su odbornici govorili. U radu zborova birača ispoljilo se, da su izvjesne kompetencije između zborova birača i osnovnih organizacija Socijalističkog saveza ostale još nerazgraničene.

Na sastanku je usvojeno mišljenje da bi u cilju, da se rad opštinskih narodnih odbora što bolje razvije, trebalo u njihovu nadležnost prenijeti što više kompetencija, koje bi oni bili sposobni da prihvate i organizuju njihovo sprovođenje. To bi istovremeno ukazalo na potrebu prenošenja znatnih materijalnih sredstava opštinskim odborima na upravljanje. Ovo bi ujedno bio i najbolji način razvijanja aktivnosti narodnih odbora opština i u današnje vrijeme jedino pravilan i moguć put.

Bez obzira na izvjesne slabosti narodnih odbora opština, već se danas pokazalo u praksi da su one u stanju da se uhvate u koštac sa nizom pitanja, kao što su održavanje i izgradnja škola, isplata prosvjetnih radnika, stipendiranje daka i potrebnog stručnog kadra. Narodnom odboru sreza ostala bi personalna politika i instruktorska služba iz oblasti prosvjetne poli-

tike. Iz oblasti komunalne politike narodni odbori opština mogli bi se baviti izgradnjom i održavanjem puteva, parkova, rasvjete, vodovoda, kao i izgradnjom ostalih manjih komunalnih objekata. Naročito iz oblasti narodnog zdravlja i socijalnog staranja mogla bi se prenijeti pitanja kao što su izgradnja i održavanje opštinskih ambulanti, plaćanje bolničkih troškova, regulisanje i davanje pomoći materijalno neobezbjeđenim licima i žrtvama fašističkog terora, briga oko školovanja djece palih boraca itd. Ne bi se pogriješilo kada bi se iz privredne problematike prenijela pitanja, na primjer, iz trgovine, ugostiteljstva, zanatstva i neka pitanja zadrugarstva.

Prenosjenjem ovih poslova u kompetenciju opština, kome treba prilaziti smjelije, svako bi uticalo da se snažnije razvija aktivnost narodnih odbora opština. Ovo bi u svakom slučaju zahtijevalo potrebu obezbjeđenja što boljeg kadra, što je danas za sve opštinske narodne odbore na Sanskom srezu inače najveći problem.

Slavko Došen

Poseban dodatak nastabnom i vaspitnom osobљу u Mrkošićkom srezu

Narodni odbor Mrkošićkog sreza na posljednjoj sjednici, pored ostalog, donio je rješenje o određivanju sela na području sreza u kojima nastavno i vaspitno osoblje ima pravo za poseban dodatak, kao i visinu posebnog dodatka za pojedina sela. Pri donošenju ovog rješenja odbor je imao u vidu teške uslove života i rada prosvjetnog radnika u pojedinim selima na srezu. Naime, kurs za određivanje pojedinih mjesta i visine dodatka bio je udaljenost sela od grada, ekonomske okolnosti dotičnog mjesta, bespudnost pojedinih škola itd. Radi toga su rješavanjem o dodjeli dodatka jedino izuzeće osnovne škole na području gradske opštine, kao i osnovne škole u selu Bjelajcu, Podrašnici, Podbrdu i Koplješnicima koje imaju povoljni-

je uslove za život i rad prosvjetnih radnika. Raspon posebnog dodatka, imajući u vidu objektivne okolnosti, kreće se od 1.000 do 3.000 dinara mjesečno a primjenjivane se od 1. septembra ove godine.

Takođe vijeća Narodnog odbora sreza donijela su odluku o drugoj izmjeni i dopuni odluke o Društvenom planu sreza, obzirom da su, uslijed reorganizacije trgovine i ugostiteljstva, kao i uticaja drugih pozitivnih faktora, morale uslijediti izvjesne izmjene. Odbor je zatim donio rješenje o preuzimanju jemstva po kreditu na dopunska i obrtna sredstva za 22 trgovinske radnje koje se nalaze u sastavu trgovinskih preduzeća „Uzor“, „Trgopromet“ i „Napredak“.

Radivoj JARIĆ

Socijalističko vaspitanje naših najmlađih je zadatak mnogih faktora

»Briga o djeci treba da bude trajna, sve šira i sve dublja: ona mora da obuhvati djecu u svim našim krajevima — rekao je drug Tito u jednom svom pozdravu djeci.

U tom pozdravu drug Tito je ukazao djeci i na to da je jedna strana te brige njihovo pravilno vaspitanje.

Vaspitanje je rad čitavog društva kome se iskustva čovječanstva premore od starijih na mlađe da bi se osposobili za život i da bi održali društvo. To znači da se vaspitanje, kao društvena aktivnost, javilo sa pojavom društva i razvijalo se uporedo sa njim, uvijek zavijano od njegovog karaktera. Istorijske, ekonomske i političke promjene u društvu namicalo su različite ciljeve i zadatke vaspitanja u toku njegovog razvoja. Otuda plemići drukčije vaspitavaju svoju djecu, buržoazija drukčije, a proletarijat različito i od jednih i od drugih. Svako društvo ima svoje potrebe i prema njima određuje ciljeve, zadatke i sadržaj vaspitanja. Osnovne potrebe našeg društva jesu: očuvanje tekovina NOB-a, izgradnja socijalizma, doprinos očuvanju mira i razvoju saradnje sa svim radnim i miroljubivim narodima svijeta. Polazeći od toga III Plenum CK KPJ je odredio da cilj i zadaci našeg socijalističkog vaspitanja budu: svestrano razvijanje ličnosti

Šta znači svestrano razvijena ličnost, o kojoj i drug Tito često govori kao o idealnom liku našeg društva? Znači čovjeka pravilno razvijenog fizički, intelektualno, moralno i estetski. Ko je pozvan da vaspita takvu ličnost? To je zadatak čitavog društva i ono ga obavlja kroz porodicu, školu i razne društvene organizacije.

U jedinstvenom procesu vaspitanja, a to znači u razvijanju djeteta od rođenja do zrelosti osnovu čini porodično vaspitanje, zbog čega je ono i najvažnije. Dijete u porodici dobiva prvo saznanje o svijetu, prve pojmove o ljepoti, o pravilnom ponašanju, dobiva prve radne zadatke, počinje da se uvodi u društvo, formira svoj odnos prema bližnjima, stiče duh kolektivizma i, što je najvažnije — u doba kad je najviše vezano za porodicu postavljaju mu se temelji fizičkog razvoja. Od porodice zavisi kako će realizovati ove zadatke, koji, po svom značaju, uzdižu ugled porodice u društvenoj zajednici.

U našoj zajednici pridaje se velika važnost porodici, zaštićena je

zakonima i ukazuje joj se zasluženo povjerenje koje je podučeno na Kongresu za međunarodnu zaštitu djece nedavno održanom baš u našoj zemlji. Ali, kod nas porodica nema neograničenu vlast nad svojom djecom, jer ih ne odgaja samo za sebe, već za zajednicu. Porodicama koje, bilo zbog moralnih ili materijalnih razloga, ne mogu pravilno da vaspitavaju svoju djecu, djeca se oduzimaju i svu brigu o njima preuzima društvo. Na sreću tih je slučajeva malo. Može se, naprotiv, podvući da se porodica sve više interesuje za vaspitanje djece.

Dečava se da se roditelji uslijed prevelike angažovanosti na poslu ili društvenom radu, izgovaraju da ne mogu da se posvete djeci ni koliko je potrebno. Ovo se ne može opravdati, pogotovu majku, jer je baš drug Tito pozdravljajući posljednji Kongres AFŽ-a ukazao da majka radi za društvo samim tim što vaspitava djecu, pa je kod nas već i u praksi da se žena — majka rasteće od suvišnih društvenih zadataka.

Analizirajući naše prilike nailazi se na slučajeve gdje u porodici zbog zaostalosti roditelja — bilo da je u pitanju misticizam, suvjerje, predrasude, egotizam, sukobi u postupeima, neiskrenost i slično vaspitanje nije na visini. Sve to uslovljava jednostranost i nepravilno razvijene ličnosti. Mnogi, pak, roditelji griješe što davanjem djeteta u školu oslobađaju sebe odgovornosti o njego-

vom daljem vaspitanju. Škola bez porodice ne može postići dovoljan uspjeh u daljem razvoju djeteta, pogotovu ako se ova dva uticaja sukobljavaju.

Škola se, kao vaspitni činilac društva, javila vrlo rano, jer se rano ukazala potreba da društvo neposredno i organizovano utiče na razvoj djece. Uvijek je održavala interese i stremjenje društva. Tako je i kod nas danas. Zato govorimo o našoj socijalističkoj školi.

Škola nastavlja ono što je u porodici započeto na svestranom izgrađivanju djeteta. Ona proširuje dječje saznanje o svijetu, utvrđuje već stečene i izgrađuje nove navike, upoznaje djecu sa ljepotom, razvija njihovo stvaralaštvo i pravilan odnos prema zajednici i Armiji, upoznaje djecu sa proizvodnjom itd. Ovaj obiljan zadatak škola izvršava samo uz pomoć porodice, sa kojom je dužna da uspostavi neprestanu saradnju bilo ličnim kontaktom sa roditeljima, preko roditeljskih sastanaka ili preko dječjih priredbi.

No, djeca se osim u porodici i školi rano počinju da kreću i u društvu gdje ih prihvataju razne društvene organizacije: Društvo prijatelja djece, Partizan, Izviđači i planinke i druga. Ove društvene organizacije otvaraju mnoge sekcije, grupe, aktive i slično u kojima okupljaju djecu i omladinu, prena njihovim sklonostima, interesima i inicijativu. Na taj način društvene organizacije približavaju djecu životu, osamostaljuju ih i upoznaju sa društvenim radom. Aktivnost djece u društvenim organizacijama treba razvijati organizovano, a da to ne ometa uticaj porodice i škole na dječji razvoj, tako da svi uticaji djeluju kao jedinstveni sistem vaspitanja.

Sa uticajima porodice, škole i društvenih organizacija treba uskladiti djelovanje štampe, radija, zbor literature u bibliotekama, zatim školski vanredni rad učenika i sve što može da vaspitno djeluje na učenike i djecu uopšte.

Sve ukazuje da dijete od rođenja do obaka zrelosti prima stalno ili periodično, uticaj porodice, škole ili čitave društvene zajednice. Ovi uticaji treba da su organizovani, stalni i sistematski i uz neprestanu saradnju svih vaspitnih činilaca, kako bi se ostvarili zadaci našeg vaspitanja i postiglo svestrano razvijanje mladog socijalističkog naraštaja.

Nata Sokolović

Mala pomoć a veliko priznanje

Aktijama Socijalističkog saveza radnog naroda, ove godine masovno se pokrenulo pitanje izgradnje škola na srezu. Ovakvu jednu akciju pokrenuo je i narod sela Ivanjske. Iako kasno, ipak sa uspjehom izgrađuju osmogodišnju školu. Kolektiv Gradskih ciglana u Zalužanima, uvidjevši potrebu naroda ovog sela, dao je 4.000 komada cigle, s tim da se akcijama na ciglani proizvede kasnije cigle i da se namire neki troškovi oko pečenja, tako da je Ivanjska dobila ciglu nešto jeftinije nego što ona u stvari košta. Zatim, narod ovog sela pruža kako mu je ciglana pomogla u izgradnji osmogodišnje škole, a tako isto već se dva puta u Banjalučkim novinama pojavljuje ovo priznanje radnom kolektivu ciglane. Mala pomoć a veliko priznanje.

A šta je sa školom u Barlovecima, kojoj je još ranije kolektiv dao istu količinu cigle (40.000 komada)? Ni najosnovnije se ovo selo nije odužilo, a to je da prekopaju zemlju koja se mora namiriti kolektivu. To nas navodi da ovim putem zahvalimo selu Ivanjska za priznanje i pravilnu ocjenu pomoći koju smo dali za izgradnju njihove škole.

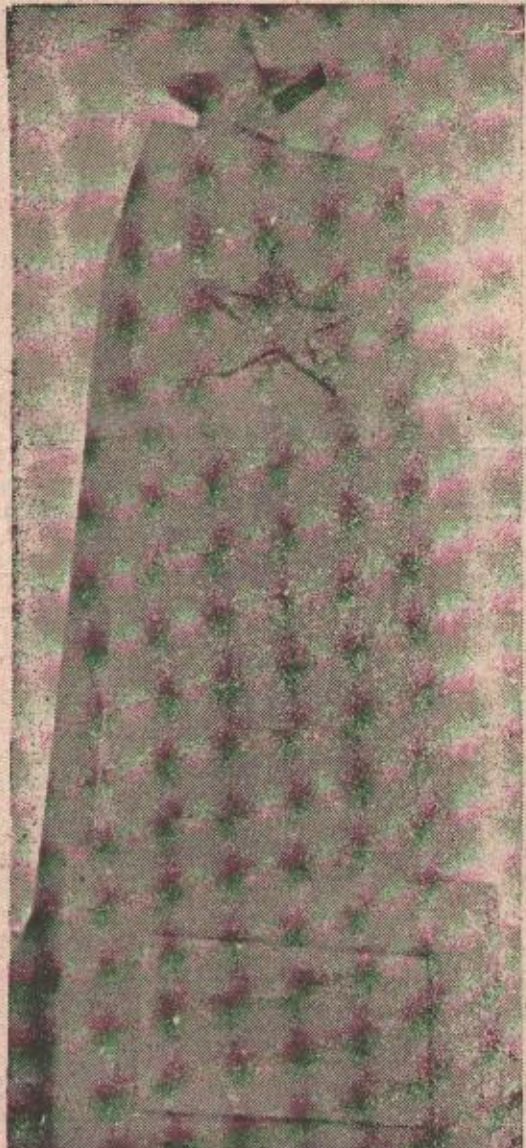
Radni kolektiv ciglane u Zalužanima

VAROŠICA U RAVNICI

Drum, onaj koji već od željezničke stanice počinje da spaja dvije Dubice, hrvatsku i bosansku, nađe se ubrzo opkoljen dugim nizom ušorenih kuća, lakim talasanjem brežuljaka i kukuruznih polja, iza kojih su se u daljini ocrtavale blage konture Kozarskih padina i masiv Kozare, u tišini, iznad svega. Dubički autobus, čiji je motor ustvari istrošen preko svake mjere, pokaza sve što može — zaplovi u oblake prašine. Ali srećom — vožnja ne traje dugo i već poslije dvadesetak minuta, sasvim neočekivano, u ravnici javi se nevelik buket novih kuća i jedna tabla na ulazu, ispred mosta, obavještavajući da je to Bosanska Dubica.

Susreti sa Dubicom ostaju uvijek u prijatnom sjećanju svakog ko poznaje ovaj gradić. Ona je sva u obruču tišine i zelenila koje slazi sa blagih kozarskih brežuljaka koji je uokviravaju i zajedno sa njenim ljudima, preduzimištvom i skromnim, čine živahnost preko svakog očekivanja. Promjene u njoj se odmah zapažaju. Ko poznaje Dubicu od ranije, pa i od prije tri godine, zastaje zaista prijatno iznenađen pred onim što je učinjeno na njenoj izgradnji i uljepšavanju. Ovom drugom, naročito, Prosječne s neke ulice, ispravljen centar je uređen zaista dobro: znatno je proširen rušenjem trošnih stambenih i sad ima više vazduha daleko je ljepši izgled Trotoari. Kolovoz. Tu kođe lijep pločnik tako kod parka do opštine. Kandelabri na ulazu u park, kao i kapija, kao dvije ruk prijateljski pružene je jedna drugoj. Dubica je gotovo sva od jedn ulice; nekoliko sokak lijevo i desno nastoje da je rastegnu u širinu, da je zamrse isprepletu, ali zasa je to još u nagovještaju, još skromno i kod prvih koraka. Iza kuća su odmah njive, polja i livade koji doseljavaju pitominu kozarskih proplanaka, hladove i svježinu šumara i čine da Dubica, djeluje više svojim prostorom i neočekivanosti nego jednom čvrsto određenom fizionomijom koja bi se trajnije mogla ponijeti.

Kozaro, sele Kozaro... stoji na... Kozarčanima

Dubicu je ipak mimošla opšta težnja da se sve industrijalizuje, da se i ondje gdje nema ekonomskog opravdanja i solidnih uslova naprave fabrički dimnjaci — da se sve oslanja na lokalnu industriju. Ona je sa svojom okolinom pretežno i gotovo sasvim poljoprivredni kraj i poljoprivreda je glavni izvor prihoda stanovništva. Jedan razgovor sa predsjednikom Gradske opštine Mladenom Mešaljevićem govori o problemima Dubice i njenih stanovnika. Mala budžetska sredstva nedovoljna su, ipak, da se osiguraju najnužnije potrebe Dubice. Pa i pored toga i ono što je do sada urađeno, dokumentovano govori da se ovdje hoće i traži još, da je nepovratno uzmaklo vrijeme stambenih i čepenaka, tako karakterističnih obilježja bosanskih varošica. I zaista izgrađena nekoliko stambenih zgrada, uređene gradskih ulica i onog najnužnijeg, u prvom planu ukazuje već na izvjesne pretenzije Dubice da se njen razvoj usmjerni putem izgrađivanja jedne solidne ekonomske osnovice.

Ove godine radi se projekt za Dom narodnog zdravlja, jer mreža zdravstvenih ustanova, odnosno sreska ambulanta ne može da zadovolji potrebe mjesta i okoline. Ima i drugih problema. Jedan od njih je veliki broj nezaposlene ženske radne snage. Društvo »Napredna žena« osnovalo je malu radionicu za izradu vezova u kojoj je zaposlen veći broj žena. Njihovi radovi prodaju se preko izvoznog preduzeća u Zagrebu, i na tome Dubičanke, inače skromne i štedljive ipak zarade za najnužnije potrebe. III, na primjer, lokalna električna centrala sa pogonom na naftu koja radi od naveče do pola noći, primjer je žilave upornosti građana. Lani u oktobru, izgorila je nekim čudnim slučajem, ostavljajući Dubičane da se služe petrolejkama. Pozvali su neke mehaničare koji su pregledali ono što se još moglo iskoristiti i dobrovoljnim radom za nepune dvije nedjelje ponovno je osposobili za rad.

Dubica, nije dakle bez izgleda privrednog jačanja i razvoja. Treba samo da se na vrijeme zahvati iz pravog izvora. A on postoji, jer je ova pitomina kozarskih polja koja se dotiču do Save i vežu sa Lijevčim, pa naokolo prema Prij-

ko bogatu sirovinsku bazu. Gradila bi se mličkara, mesnica sa hladnjačom, susnica voća sa etivažom. Naravno zasada je sve to još u nagovještaju, tek kod zamisljivosti. Dubički kraj, nije dakle bez perspektive. On će procvjetati, dobiti impuls i razmah...

Zaista, nema u Dubici ničeg blještavog i pretencioznog što bi htjelo da se nametne. Ovdje se živi sa onim što se može, pa ipak ona osvježava svojom jednostavnošću i čistoćom, zelenim mirom svojih livada i polja koji se, široki i travnati, pružaju odmah iza dvorišta i nadovezuju na njive, na talasaste brežuljke. Sjedeći za stolom, očima zagledanim u sve, razmišljao sam o ovom zanimljivom kraju, o Dubici koja tek traži sebe. Poslije Kozare koja je jedna veličanstvena epopeja Revolucije, poslije teških ratnih rana koje se polako zacjeljuju, poslije svega što polako pada u zaborav — danas se tek može živjeti i raditi slobodno. Jer Kozara je, skupoj cijenom platila svoju slobodu. Dubički srez izgubio je u toku Revolucije preko polovinu svog stanovništva koje se borilo u krajskim brigadama, branilo prilaze Kozari u vrijeme ofanziva, a mnogo je gorukog naroda i nještadi stradalo u Jasenovcu. Blizina Jasenovca neizbježno mi izazva asocijaciju na jedno užasno proljeće u zase. A sada je mir ispod ovih krovova razasutih živopisnom ravnicom, ispod blagih kozarskih padina na kojima su do juče stajale razbacane humke, za radosti čovjeka.

Eto, postignuto je ono glavno, ogromno, ono bitno — izvojevano je i osigurano pravo na život, a ostalo će doći samo po sebi, sve će se izgraditi kroz teškoće, kojih je, čini se, uvijek bilo na pretek, ali čije savladavanje nas čini uvijek otpornijim i životnijim.

Onaj ko poznaje ljude ovog kraja, sa kojim je živio i borio se na ratištima Revolucije, mogao je najbolje da osjeti veličinu i ponos Kozare ovih dana kada je sahranjivao svoje pale sinove i kćeri u zajedničke partizanske grobnice u Knežici, Kruškovcu i Ravni, u koloni dugoj od skoro tri kilometra, u moru u crno zabrađenih Kozarčanki, ljudi i omladine, u njihovom stavu pored otvorenih raka u koje su ih spuštali, nije bilo samo tuge (nije ima mnogo), nije bilo samo majčinog plača — bilo je tu i nečeg drugog, prkosa, divnog, iskonskog, poezije stvorene od rafala metaka, pokliča i prkosa. U tom velikom događaju bilo je junaštva, onog iz narodne pozicije... Sjećali su se partizanke Nene Bokanove, koja je kad su je ustaše sa drugima poveli u strahote jasenovačkog mučilišta izbezumljenim ustašama krčkulala: »Sedam stotina godina čuće se slava Kozare« — jer ona nije mogla da gleda šlemovima blindirane glave na suncu rodnog kraja — Kozara je stajala uspravno, partizanski, do kraja.

Polazeći, preko mosta, putem kojim sam došao, pogledah još jednom Dubicu — sa mišlju na blage padine kozarske, na zeleni mir livada i sa pitanjem kada će me put još jednom ovuda nanijeti.

Đorđe ČIČA

Diskusija o rekonstrukciji i proširenju Tvornice obuće

Ovih dana je u Tvornici obuće »Bosna« u Banjoj Luci održano kratko savjetovanje predstavnika ovog radnog kolektiva i stručnjaka iz Inženjerskog biroa kožarsko-prerađivačke industrije iz Zagreba na kome je razmatrano pitanje izrade elaborata za rekonstrukciju i proširenje tvorničkih kapaciteta, koja očekuju tvornicu u toku naredne i idućih godina.

Sastanak, na kome su prisustvovali potpredsjednik Narodnog odbora grada i predsjednik Privrednog savjeta drug Ismet Hadžimujačić i predstavnik Biroa za privredno planiranje, otvorio je drug Hamdija Buca koji je istakao da je izrada investicionog programa u cilju proširenja tvorničkih kapaciteta, a o čemu je već ranije diskutovano, postalo akutno pitanje, obzirom na zastarjelost postrojenja i nedovoljnu razvijenost mašinskog parka koji onemogućuju da tvornica, onakva kakva je sada, normalno ide u korak sa ostalim razvijenijim preduzećima ove vrste u zemlji.

Predstavnik Inženjerskog biroa iznio je neka svoja zapažanja o načinu proizvodnje, izjavivši da se kod pregleda tvornice moglo uočiti izvjesnih nedostataka, čije bi otklanjanje omogućilo izvjesne uštede u tehnološkom procesu proizvodnje. Po mišljenju stručnjaka cio investicioni program rekonstrukcije i proširenja tvorničkih kapaciteta trebao bi se podijeliti na dvije, a eventualno i na tri etape. Kod ovog je osnovno da se

niče kao hitna i neodložna potreba. Prije svega sadašnje njene prostorijske koje su nadograđivane posljednjih godina, ne mogu nikako zadovoljiti njene potrebe u pogledu povećanja proizvodnje, a i radništa nisu najbolje smještena. Ako bi se pošlo za tim da se u prvoj etapi pristupi samo nabavci ključnih strojeva, bez onih pomoćnih, to u svakom slučaju ne bi riješilo pitanje povećanja planirane proizvodnje sa sadašnjih 700 na 1200 pari dnevno. Zbog toga se ukazuje potreba da se u investicionom programu pored uvođenja savremenije tehničke opreme, predvide i građevinski radovi koji bi se etapno izvodili.

Na kraju je uzeo riječ potpredsjednik Narodnog odbora grada i predsjednik Privrednog savjeta drug Ismet Hadžimujačić koji je istakao da je upravo neuravnoteženost u procesu proizvodnje sa svim ostalim okolnostima, o kojima je bilo govora, već sada ugrožava konkurentsku sposobnost fabrike. I pored toga što su napori kolektiva bili usmjereni u pravcu otklanjanja tih teškoća u borbi za bolji plasman na tržištu, ipak je očigledno da tvornica, sa tehničkog opremom, kakvu ona ima sada, neće biti u stanju da odgovori složenim zahtjevima domaćeg tržišta. Ako se pade od toga da je ova tvornica za banjalučku komunu od interesa, onda se svakako ukazuje potreba za njenim

Sa sastanka predstavnika kolektiva i stručnjaka

uvodenjem savremenije tehničke opreme povećati sadašnji kapacitet i uravnotežiti proizvodnju po sezonama, kako bi se moglo osigurati ravnomjerno korištenje radne snage. Ta nadopuna sa nekim najpotrebnijim strojevima ne bi bila konačna, već u perspektivi treba da se naslanja na ostale radove oko proširenja tvornice. Prema sadašnjem stanju, na jednog produktivnog radnika u tvornici dolazi 3 para obuće dnevno, a izmjenom u tehnološkom procesu proizvodnje i uvodenjem savremenije opreme, postiglo bi se da se produktivnost po jednom radniku povećata na oko 5 pari dnevno.

Direktor drug Ibrahim Karabegović, govoreći o problemu proširenja tvornice, iznio je da i sadašnji raspored prostorijski u tvornici onemogućuje postizanje većeg radnog učinka. Na primjer, magacin tvornice prilžno je udaljen, a i raspored drugih radnih odjeljenja ne odgovara potrebama jedne savremene tvornice. Kada se govori o rekonstrukciji, onda treba gledati kakva bi tvornica trebala da izgleda kompletna, sa svim onim što joj danas nedostaje. U diskusiji, u kojoj su učestvovali i ostali predstavnici radnog kolektiva i kristalimalo se mišljenje da se rekonstrukcija i proširenje tvornice, na-

proširenjem. U skladu sa razvojem baze gradske komune, pristupljeno je izradi perspektivnog programa proširenja i rekonstrukcije nekoliko preduzeća u gradu, u koji se uključuje i banjalučka tvornica obuće. Pri tome će se ići za tim da se realizacija ovih perspektivnih programa vrši etapno i to tako da se svaka etapa može odmah uključivati u proces proizvodnje. Pri ovome će se polaziti od principa društvene rentabilnosti. U ostvarenju ovih zadataka tvornica obuće će biti na prvom mjestu. Kod izrade investicionog programa za tvornicu treba polaziti od toga da se tu ima u vidu uvođenje savremene tehničke opreme, a uporedo s tim i proširenje sadašnjih kapaciteta, tako da sredstva koja će se već prve godine uložiti, mogu da posluže daljem perspektivnom razvoju tvornice. To je jedini način da tvornica najbrže pređe postupnim putem sa zanatske na industrijsku proizvodnju i da postane savremeno preduzeće prerađivačke industrije.

Grupa stručnjaka iz Inženjerskog biroa uzeće još u toku ovog mjeseca u razmatranje primjedbe i sugestije koje su date na ovom sastanku, da bi mogli na vrijeme pristupiti radu oko izrade elaborata. (C)

Treća poslijeratna stočarska izložba u Kotor Varošu

Ovih dana održana je u Kotor Varošu treća poslijeratna redovna stočarska izložba, na kojoj je pored priplođenih grla bilo zastupljeno pčelarstvo, kuničarstvo i peradarstvo.

Ukupno je izloženo 861 priplođeno grlo, vešinom zastupljene su bile sve vrste stoke, zatim kuničari, pčele i pernjata živina.

Na ime održavanja ove stočarske izložbe utrošeno je 515 hiljada dinara, od koje je sume 465.000 dinara raspodijeljeno za nagrade najboljim uzgajivačima stoke.

Prvu nagradu od 30.000 dinara za najboljeg bika dobio je Gavro Cvičanović sa područja Narodnog odbora opštine Šinprage, a za najboljeg pastura nagradu od

30.000 dinara Tomo Jurapović sa područja opštine Previda. Takođe su podijeljene nagrade za najbolja grla od ostalih vrsta stoke. Pored toga nagrađeno je još 213 lica novčanim nagradama dok je jedan broj poljoprivrednika dobio pohvale i diplome.

Sejfo BILIB

NOVE ŠKOLE

Selo Torlak dobilo školu

3. ov. mj. na svečan način otvorena je osnovna škola u selu Torlaku, u opštini Ivanjskoj. Svečanosti je prisustvovalo nekoliko stotina seljaka, omladine i školske djece. Selo Torlak imalo je prije rata školu, ali je ona u toku rata spaljena. Zato je razumljiva radost stanovnika ovog potkozarskog sela kada je poslije trinaest godina dobilo novu školsku zgradu.

Svečanost je otvorio narodni odbornik Viktor Bjelković koji je, ukazavši na značaj otvaranja škole, predložio prisutnim seljanima da se treći oktobar u znak toga događaja proglašuju praznikom ovog

sela, što je jednoglasno i usvojeno. Između ostalih govornika na skupu je govorio i Boro Bjelković, sekretar Opštinskog komiteta SK koji je u svojoj riječi odao priznanje narodu ovog kraja na zalaganju oko izgradnje škole. U radovima na izgradnji škole naročito su se istakli Juro Pranjić i Anto Pujić, koji su iako u podmaklim godinama, dali veći broj radnih dana.

Poslije svečanog dijela otvaranja, nastalo je narodno veselje koje je uveličano nastupom tamburaškog zbora iz Ivanjske.

Viktor Bjelković

Na svečan način otvorena je škola u Ljubatovcima na Prњavorском срезу

Ovih dana održana je povodom otvorenja škole mala svečanost u selu Ljubatovcima na Prњavorском срезу, kojoj je prisustvovalo veliki broj mještana ovog kraja.

Za izgradnju ove škole utrošen je jedan dio investicija iz republičkog budžeta, dok su ostali radovi obavljani dobrovoljnim akcijama članova Socijalističkog saveza i drugih masovnih organizacija. Takođe je u toku izgradnja škola u Kamenici i Košanih čija će izgradnja biti završena do kraja ovog mjeseca.

Prije rata na Prњavorском срезу postojalo je samo 9 škola koje ni izdaleka nisu mogle da zadovolje potrebe sresa, dok danas srez ima višu gimnaziju i 34 osnovne škole od kojih je u 23 obezbjeđen potpun školski prostor, a 11 škola je smješteno u privatne kuće, koje nisu najpovoljnije za školsku nastavu. Da bi se zadovoljile potrebe sresa u pogledu škola potrebno je izgraditi još 16 novih i pilkovo izgradnja će se pristupiti u idućoj godini.

Vlado MILAKOVIĆ

RKUD „VASO PELAGIĆ“ PRED REORGANIZACIJOM
Svaka sekcija posebno društvo

Brojnost članova, dalje perspektive za povećanje društva, bolji uslovi stručnog spremanja članova uslovi su diskusiji o osamostaljenju sekcija u radničkom kulturno-umjetničkom društvu „Vaso Pelagić“. Naime diskutuje se o reorganizaciji u društvu tako da bi svaka sekcija imala svoju upravu koja bi se brinula o svemu u svojoj sekciji. Veći broj članova tih uprava sačinjavali bi, opet, centralnu upravu. Jer, u „Pelagiću“ smatraju da suština nije u radu uprave nego sekcija društva. Uprava društva predlaže da se namjesto folklorne grupe osnuje ansambl narodnih igara. On bi samostalno radio. Imao bi čak odvojeno i finansijsko poslovanje. Rad bi se odvijao pod stručnim rukovodstvom. Nastupi ansambla bili bi neovisni od drugih društava. U okviru ansambla uvježbavali bi se i pioniri u igranju balceta.

Hor bi takođe bio samostalno društvo koje bi obuhvatilo skoro sve grane pjevanja: mješoviti i muški hor, duete, oktete i soliste. Ne bi se obrađivale samo narodne teme nego i klasična muzika.

Posebnu novinu predstavlja Radnička pozornica koja je izrasla iz dosadašnjih dramskih sekcija. Ovo radničko pozorište, ako se tako može nazvati, dobrihlo bi svoj godišnji repertoar djela koja će obraditi. Sa spremnim predstavama nastupali bi povremeno u reprezentativnim salama Banje Luke. Da se opet ne bi sve svelo na spremanje predstava, kao što je to bio do sada slučaj, uprava zamisla da sa članovima Radničke pozornice obrađuje djela jugoslovenskih i svjetskih klasika. Kod obrade djela zadržavali bi se na životu pisaca a dobu kada je ono pisano.

U sklopu muzičkog društva radice tamburaški orkestar i ansambl gitara. Gradsko muzičko društvo uključuje se u rad „Pelagića“.

Predviđeno je i osnivanje likovne sekcije.

Za prijem novih članova u sva ova društva predviđene su audicije. Da bi ipak sve grupe i sekcije imale pored ovakvog rada nešto zajedničko osnovaće se komisija od predstavnika društava i najboljih stručnjaka. Ona će imati zadatak da koordinira rad sekcija i vodi repertoarsku politiku, kako bi se bar jedanput godišnje priredio zajednički nastup. Prednost

ovakvog rada je očigledna; prije svega, treba naglasiti da će svim društvima stručno rukovoditi ljudi koji će moći dati solidno znanje članovima. U upravi društva smatraju da će nakon ovako sprovedene reorganizacije povećati broj članova za oko još 800. Već sada se vodi agitacija. Najviše se računna na mlade radnike.

Jutro poslije kiše. Magla. Sav je prostor u srebrnastoj tami, bijeloj, teško providnoj. Drveće, kuću, ulicu, raspoznajemo tek iz blizine, prošavši pored njih i ljude, kad prolaze. Ulice su raskvašene. Vazduh je vlažan i već hladan. Ali — jesen tek počinje. Rana je jesen.

I slikama Milana Vasiljevića mora se još prilaziti bliže ili udaljavati. Kao u magli. Ali to, ipak, samo kod nekih, ne kod svih.

Ona tri čempresa, iz ulja Milana Vasiljevića »Iz parka - Sarajevo«, raden u ljetu, ostaće sad osamljeni, ali zeleni, životni, kao i u izloženoj slici. U ovome Vasiljevićevom radu sve treperi pod toplim ljetnim vazduhom. Cvijeće, drveće, kuće, kao da se gube i zamiru u bljesku sunca. Ona svima poznata, ljetna žega otežava i zamagluje vid u njegovim slikama »Split-luka« i »Sarajevski motiv«. Ali u ovim uljima ipak su njihovi prednji planovi suviše nejasni i nepovezani s uvjerljivim horizontom u samoj slici. Zašto nisu ona tri, upravo briljantna čempresa u prvom planu njegove slike? A, često je, nažalost i obratno. U prvom planu Vasiljevićevog ulja »Bjelašnica«, vidljivo je izraslo prvo drveće, šume, ostalo je samo naznačeno, naročito horizont slike. Boje, inače tako skladne, u njegovom pejzažu »Planinski motiv« suviše su zastupljene ljubičastom u svom čisto realističkom smislu. Gotovo je nejasan rad i u širokom planu »Sa Igmona«, gdje je nezgraden i nepovezan prvi plan s pozadinom.

MUZIČKI ŽIVOT

DVA USPJELA KONCERTA

Imali smo rijedak muzički doživljaj, nastupom Ansambla zagrebačkih solista u Domu kulture.

Dirigent i umjetnički rukovodilac Ansambla je naš proslavljeni umjetnik na violončelu Antonio Janigro.

Od svog prvog koncerta održanog 11. januara o. g. u Zagrebu, Ansambl zagrebačkih solista održao je niz koncerata po našoj zemlji gdje su publika i stručna kritika bili oduševljeni visokim kvalitetom ovog istaknutog muzičkog tijela.

Djelokrug svog rada Ansambl je uglavnom sveo na izvođenje djela starijih majstora s ciljem, da oživi njihova djela u onakvom obliku, kako su se izvodila kad su bila stvarana. Zato na programu vidimo djela Vivaldija, Hendla, Jarnovića, Skarlatija i Mocarta.

Na početku programa nastupio je kao solista Antonio Janigro s Vivaldijevim D-dur koncertom. O umjetničkim kvalitetima Janigra i njegovim nastupima kod nas i u inostranstvu, najrijetičije govore

kritike u kojima se kritičari naježu u pohvalama ističući, da Janigro pripada među prve čeliste svijeta. I zaista o tome smo se mogli osvjedočiti slušajući njegovu muziku, koja nas je oduševila. To je umjetnik koji savršeno vlada instrumentom i kome je po ljepoti zvuka teško naći premca. Sav čar njegove svirke naročito se ispoljio u drugom polaganom stavku, divnom Largoju.

Janigro, kao dirigent ne zaostaje za Janigrom violončelistom. Sav svoj umjetnički zanos i subjektivno proživljavanje izvođenih djela, uspio je prenijeti na izvođače i slušaocima. Izvršni Ansambl potpuno je odgovorio postavljenom zadatku. Svako izvedeno djelo izvajano je od najmanje muzičke fraze pa do cjeline sa rijetkim savršenstvom.

Osim Vivaldijevog koncerta za violončelo, na programu je bila i suta u A-duru našeg kompozitora Ivana Mane Jarnovića (1745 do 1804) i Divertimento u F-duru V. A. Mocarta.

Drugi solista te večeri bio je bariton Vladimir Ruždak. U prvom dijelu programa otpjevao je tri arije Hendla, a u drugom tri arije Skarlatija.

V. Ruždak, prvak zagrebačke opere, afirmirao se i kao prvorazredni koncertni pjevač. Nastupom na festivalu u Edinburgu postigao je najveći uspjeh i priznanje cjelokupno

publike. Dobitnik je internacionalnih nagrada za pjevanje (Švicarska, Belgija). Gostovao je u inostranstvu kao u Briselu, Kontreu, Antverpenu, Gracu, Beču itd. Da bi dobili jasniju sliku o pjevačkim kvalitetima i uspjesima V. Ruždaka, iz brojnih kritika donosimo samo jednu, koja će nam dovoljno reći o njemu kao umjetniku velike pjevačke kulture i muzikalnosti.

«Le Lateral», Bruxelles... veće velike klase. Umjetnik je u svakom pogledu muzičar u najkompletnijem smislu riječi. Posjeduje besprijekornu vokalnu tehniku, emistija glasa je od nevjerojatne lakoće. Jasan izgovor teksta daje svakoj interpretaciji ne samo živ interes, koji nikad ne opada, već i izražajnost, koja je uvijek na mjestu. Stilski savršenost, bez i jedne mane u ukusu, šarolikost nijansiranja. Ne traži jeftine efekte, nije se živčavao belkanti, već je bio u službi muzike, ali s kojom avjerljivošću!...»

Mi bi svomju avione mogli dati samo to, da smo u tom koncertu imali veliki umjetnički doživljaj, koji se ne zaboravlja.

Druge večeri, tj. 3. ov. mj. gostovao je umjetnik na violini Bajron Kolasi iz Atine.

U prvom dijelu programa nastupio je standardnim djelima violinske literature i to Tartinijevom sonatom u g-molu i Mendelsonovim koncertom.

Tartinijevu sonatu g-mol ubrajamo u najvirtuoznije djelo violinske literature u drugoj polovini 18. stoljeća. Kod te glasovite sonate, koja ima naziv »Đavolji triler«, treba spomenuti i legendarnu pozadinu njezinog postanka. Tartini je nekolicu noći sanjao kako đavo, sjedeći na njegovom krevetu, svira trilere uz pratnju na dvije žice, koje je on »zapamtio« i zapisao.

Jesenja izložba slika Milana Vasiljevića

Kako nasuprot ovim slikama blistaju svojom čistoćom ulja »Brezovača«, »Šumska baraka« i »Split - Kapetanija«. I koliko ima one životne istine u njegovom ulju »Sa Laušom«, i kakva kompozicija! Ona karakteristična jaenoća planova u slici, jedinstvo prostora i vazduha, s materijom, sve dalo odgovarajućim bojama, oživljeno i istinito, predstavlja realne isjoeke iz života.

Portreti »Slikareva majka«, »Knjževnik S. D.«, a pogotovo por-

tret »Stari musliman« govore o raznolikosti i originalnosti kičice. Psihološki element portreta jasno je zastupljen, izražen i izgrađen u Vasiljevićevoj umjetnosti. Umjetnik sa mnogo finesa daje karakteran izraz »Starom muslimanu« u desnom blago zgrčenom obrazu, ispruženim uglom usne iz kojih je isturen čbuk zapaljene cigarete. Oko malo žmirka, i u ovome profilu dat je živ čovjek, koji priča o sebi i zaboravljenoj prošlosti.

I u crtežima su vidno zastupljeni ovi psihološki momenti. Crtež »Vodomoša sa Jablanice« upravo majstorskom vještinom izražava zabrinutost i prijekor, kod dječaka, pred razbijenim krčagom. A ljepotu ženskog tijela i skladnost jedne ležerne figure, naročito gornji dio, Milan Vasiljević u svojoj izložbi, zastupa vanredno uspješnim »ležećim aktom«.

U rano jesen i maglovito jutro, iznenađa, prelazi u blistav sunčan dan. Milan Vasiljević još je mlad umjetnik. I on, kao što sam kaže, tek je počeo, a pred njim su sunčani dani.

Boris Kandić

Milan Vasiljević: Brezovača

Mendelsonov violinski koncert u e-molu spada među najgenijalnija djela svoje vrste s kojim se Mendelson popeo do najvišeg vrhunca svoga stvaranja. S tim koncertom mogu se uporediti samo koncerti Mocarta, Beethovena, Bransa i Čajkovskog.

U drugom dijelu programa izvedena su djela pretežno virtuosnog karaktera.

Bajron Kolasi je umjetnik bujnog južnjačkog temperamenta, velike tehnike naročito lijeve ruke, koja imponuje. Najteže tehničke vratolomije i podhvate izvodi potpuno čisto i lako. Najviše nam se svidio u romantičnom Mendelsonovom Koncertu.

Svoju dužnost pratice na klaviru u potpunosti je izvršio Mladen Pozajčić, dirigent iz Sarajeva.

Nakon svake izvedene tačke publika je toplim aplauzom nagradila umjetnika. Na želju publike umjetnik je na kraju dodao još tri kraće kompozicije.

Banja Luka u CIGARETAMA

Obuhvatiti u jednom ograničenom napisu sav raznoliki i intenzivni život jednog grada nije posve jednostavna i laka stvar. Naravno, kada se radi o gradu, koji se tako brzo razvija u svim smjerovima, a takav grad je i Banja Luka. Grad je dobio nekoliko novih tvornica, stare su u većini proširene i adaptirane za potrebe sve veće proizvodnje. Znanstvo, pored velikog prodiranja industrijskih proizvoda u široku potrošnju, nije izgubilo ništa od svog značaja za privredu grada. Sve je u pokretu i sve je skoro neobuhvatljivo u brojke. Zato ćemo pogledati samo u jedan dio života ličnosti, koja se zove grad.

KROZ PROŠLOST

Banja Luka je u 17 vijeku bila važan politički, trgovački i administrativni centar, čemu je doprinio Ferhad-paša svojim dolaskom u nju. Tadašnji grad, kako spominju svi putopisci iz tog vremena, bio je mnogo veći i razvijeniji nego nakon Austrijske okupacije 1878. godine. Putopisci navode da je grad imao 3000—4000 kuća, a znameniti turski putopisac Evlija Celebija piše da je čak imala i 13.000 kuća, što se nikako ne može uzeti kao tačan podatak. Od 1741. godine tj. od kada su vršeni dosla tačni popisi grad se stalno normalno razvija i broj stanovništva neprestano raste. Od te godine pa do 1895. g., dakle za nešto preko 150 godina, broj stanovništva se povećao za svega 4.006 stanovnika tj. od 8.560, koliko je imao 1741. godine, na 13.566 stanovnika. Nakon završetka prvog svjetskog rata i nakon prekida Austrijske okupacije, a prema podacima na brzini izvršenog popisa 1918. godine, broj stanovnika je iznosio 14.800. Dolaskom stare Jugoslavije, pa kroz ratne dane, a naročito nakon oslobođenja, sve do 1948. godine tj. u vremenu od trideset godina, Banja Luka se povećala za 18.423 stanovnika, što je utvrđeno totalnim popisom te godine. Od 1948. do popisa u martu 1953. godine za svega pet godina broj se povećao za 6.733 stanovnika, što je daleko više nego za čitav vijek i po pod raznim okupacijama. Prema tome popisu broj stanovnika iznosi 37.798, od čega 18.152 muškarca, a 19.644 žene. Taj nesklad se donekle smanjio u odnosu na ranije godine.

SVAKI ČETVRTI GRADANIN — ĐAK

Jedan od teških problema, koji nije bio dovoljno riješen i kome se za vrijeme nemirnih režima prilazilo sa manje pažnje, bio je problem školstva i potpunog nižeg školovanja sve do rane djece. Nakon oslobođenja prišlo se ostvarenju ovog veoma važnog zadatka, tako da se Banja Luka ubrzo razvila u pravi grad škole. U niz škola 1953. godine bilo je uključeno preko deset hiljada đaka. Od toga je otprilike na osnovne i dvogodišnje škole sa pomoćnim razredima 2.962 đaka, a na srednje stručne škole, gimnazije i osmoletke 7.086 đaka. To je zaista vrlo veliki broj. Preko četvrtine stanovnika su đaci, a taj se broj u ovoj školskoj godini i povećao, naročito u prilivu iz okolnih mjesta i mjesta iz cijele Bosanske Krajinje, koja nemaju odgovarajuće stručne škole, a takođe čiji kapacitet gimnazija ne zadovoljava potrebe sve razvijenijeg školstva.

ALKOHOL SKODI ZNAMO...

Velika potrošnja alkoholnih pića nehotice navodi na ove stvari. A Banja Luka je grad koji ima srazmjerno sa ostalim gradovima

nezavidan broj objekata, koji se bave rasturanjem pića, a kako bi trgovci rekli, zavidan prihod iz tih izvora. To potvrđuju i statistički podaci za drugo tromjesečje 1951. godine tj. za mjesec april, maj i jun, za koje je vrijeme popijeno samog piva preko 65 hiljada litara!

To, međutim, nije ni strašno kada se pogleda potrošnja rakije, koja ne zacastaje mnogo za pivom, tako je poslotak alkohola u njoj mnogo veći nego u pivu. Rakije je popijeno za ta tri mjeseca, koji se mogu radi opravdanja nazvati sezonskim, 42.516 litara, a vina 23.240 litara. Kada se sabere novčana vrijednost samo od te tri vrste alkoholnih pića dobija se krasna suma od 23.348.000 uludo utrošenih dinara.

Ako bi uzeli da je potrošnja vina i rakije srazmjerna tokom cijele godine, dok je potrošnja piva smanjena, a u jesenskim i zimskim danima skoro nikakva, Banja Lukanima bi mogli dobiti lijep plivački bazen, u kome bi umjesto vode bio alkohol. Da ironija bude veća, u tome bazenu bi se «voda» mogla mijenjati nekoliko puta!

TURIZAM

Banja Luka u vrijeme sezone privlači veliki broj, kako domaćih tako i stranih posjetilaca i turista. Dok je interes domaćih posjetilaca više poslovan, strani turisti dolaze u nju radi interesa prema kulturno-istorijskim spomenicima, od kojih je najprivlačnija monumentalna i lijepa građevina Ferhad-pašine džamije, a isto tako i radi prometne veze sa ostalim gradovima naše zemlje, uglavnom putu za Sarajevo koji ih kasnije povezuje sa Jadranskim morem.

Ove godine u mjesecima aprilu, maju, junu, julu i augustu Banju Luku je posjetilo ukupno 18.079 posjetilaca. Od toga broja otpada samo na strane turiste, koji su se zadržavali u gradu od jednog do tri, a u nekim slučajevima i više dana, 2.265. Domaćih posjetilaca, prema tome, bilo je 15.814.

Od tih posjetilaca hoteli «Palas» i «Bosna» napravili su promet od skoro sedam miliona dinara, u koju sumu ulazi i 604.000 dinara od stranih turista.

POZORIŠTE

Dvadesetpetogodišnja egzistencija banjalučkog pozorišta i interes za pozorišnu umjetnost i njena ostvarenja na našoj sceni dokazuju da je ono našlo svoje pravo mjesto u našem gradu i utiče na napredak jednog grada sa lijepim perspektivama.

Da taj interes za pozorište raste iz dana u dan dokazuje kratak pregled posjete u tri protekle sezone. Dok je kroz pozorište prošlo u sezoni 1951/52 66.872 posjetilaca, u sezoni 1952/53 taj se broj povećao na 89.718 posjetilaca, a u prošloj sezoni je, iako je sala često puta bila poluprazna, taj broj dostigao rekordnu visinu od 91.101 posjetilaca.

GRAD ILUZIJA

Banja Luka ima šest kino-dvorana, od kojih se u tri daju uglavnom reprizni filmovi. Najveći je bioskop «Palas» sa 459 sjedišta, a zatim dolazi bioskop «Rudi Čajavec» sa 380 sjedišta i «Kozara» sa istim brojem sjedišta kao «Palas». To znači da glavni banjalučki bioskopi imaju ukupno 1308 sjedišta. Kroz «Palas», ako uzmemo kao prosječnu posjetu iz mjeseca augusta ove godine, prođe godišnje preko 225 hiljada posjetilaca. Taj je broj daleko manji u ostalim bioskopima: «Kozara» 180 hiljada, «Rudi Čajavec» 100 hiljada posjetilaca godišnje. I najmanja je, dakle, posjeta u jednom bioskopu veća od godišnje posjete pozorištu. No odnos između posjete pozorištu i bioskopima ipak je realan, naročito kada uzmemo u obzir da pozorište ima 460 sjedišta, znači kao i bioskopi, ali da daje svega jednu predstavu dnevno i da ima mnogo dana bez predstave, a i cijeli ljetni period van sezone.

Bioskopi, prema tome, okupe na svoje programe preko pola miliona gledalaca. To nije neznatan broj. Znači da svaki građanin posjećuje kino redovito svakih mjesec dana. Ukoliko odbijemo znatan broj onih koji ne posjećuju kino uopšte i veliki broj djece proizlazi da Banja Luka ima određeni broj bioskopske publike, koji gledaju redovito skoro sve filmove što se daju u ta tri bioskopa.

Ako uzmemo da je prosječna cijena relativno skupih karata 35 dinara, saznajemo da bioskopi prave godišnje promet od skoro 18 miliona dinara.

Radio

Povećano interesovanje za razne događaje kao i razvoj kreditnog poslovanja proizveo je i Narodne banke uslovio je i nagli porast broja radio-aparata u našem gradu. Taj broj popeo se krajem juna do 2.600 komada. Prema tome skoro svako treće domaćinstvo posjeduje radio-aparat, što doprinosi boljoj informiranosti građana o svim političkim događajima, kao i svim aktuelnim privrednim i drugim problemima kod nas i u svijetu.

MILIONI BROJEVI

Banja Luka se s punim pravom može nazvati grad pušača. Da bi ovo opravdali uzeli smo samo podatke od proizvođača «Duvan», dok se veleprodajom duvana u našem

gradu bave još tri proizvođača.

Samo proizvođač «Duvan» prodao je u mjesecu augustu ove godine 10.605.550 cigareta. Njihove prodavnice na malo dostignu često prodaju od 600 do 700 hiljada komada cigareta dnevno. Najtraženije su cigarete Drava i Morava banjalučke tvornice duvana, za koje je u zadnje vrijeme opao interes radi njihove tvrdoće. Drava je prodano u mjesecu augustu 5,8 miliona komada, a Morave 4,5 miliona komada. Ukupna godišnja potrošnja cigareta je preko 123 miliona komada. Od toga na svakog građanina otpada, ako odbijemo izvjestan dio potrošnje na prolaznike i na seljake iz okolnih sela, nešto oko 2.500 komada godišnje. To je veoma veliki broj

kada se uzme u obzir da je prosječna jugoslovenska potrošnja cigareta svakog stanovnika, prema statističkim podacima o potrošnji u cijeloj zemlji, 678 komada godišnje. A s tom smo cifrom blizu američkoj potrošnji od 4.000 komada cigareta godišnje, dok daleko premašujemo mnoge evropske zemlje.

Tih 125 miliona komada cigareta sastavljenih u jednu čine dužinu od preko osam hiljada kilometara. Cigaretu, koju Banja Luka popuši za godinu dana, daleko je duža od Misisipija ili najduže svjetske pruge Čeljabinsk — Vladivostok. Cigaretom od godinu i po dana mogli bi načiniti novu zemaljsku osovinu. Zaista ogromne dužine. Za prevoz toga ljeta potreban je vlak sa kompozicijom od preko četrdeset vagona.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

U Banjoj Luci je puštanjem u pogon hidrocentrale «Slapovi na Uni» u Kostelima kod Bihaća, naglo porasla potrošnja električne energije. Ta hidrocentrala postala je glavni vanjski snabdjevač grada, a termocentrala u Prijedoru radi isključivo za potrebe grada i tvornice celuloze u Prijedoru.

Potrošnja struje, kako za industriju, tako za javnu i kućnu rasvjetu iznosi oko 600 hiljada kilovata časova mjesечно, odnosno preko sedam miliona kilovata časova godišnje. Tako na svakog građanina otpada oko 200 kwh godišnje.

Ako uporedimo potrošnju iz mjeseca januara ove godine i mjeseca septembra dobićemo povećanu potrošnju u tom mjesecu za svega nekih sto hiljada kilovata. No to nije realan odnos potrošnje i njenog porasta, jer je u zimskim mjesecima ona daleko veća.

Kako hidrocentrala «Slapovi na Uni» ne radi još pod punim kapacitetom, Banja Luka ima široke mogućnosti razvoja električne mreže, naročito kada se uzme u obzir da kapacitet banjalučkih trafostanica nije u potpunosti iskorišten. Te trafostanice mogu da preuzmu, kada su pod najvišim opterećenjem još preko 200 hiljada kilovata časova, što potpuno isključuje problem nestajice električne energije u gradu.

S. B.

OTVORENA JE IZLOŽBA KŊIGA

Zaista je lijepo uređena biblioteka i čitaonica u Banjoj Luci. A ovih dana otvorena je i izložba knjiga, ukusno pripremljena sa mnogo estetskog i plasnog.

Na sve to Banja Lukanima mogu biti korisni.

Centralni dio izložbe zaprema literatura Revolucije, ustanka i buna naših naroda. U tom dijelu je i literatura od Prvog srpskog ustanka pa sve do Titovog Prologa, a zatim najnovije i najaktuelnije knjige o Balkanskom Savezu i Problemu Treća danka. Jedan kutak je posvećen prozi, a drugi poeziji naših naroda. U kutku poezije su «Karatiheve» srpske narodne pjesme, «Judita» Maruličeva, «Smrt Smail-age Čestitka», «Jama» Kovačiča Đorana i drugo.

Od strane literature zastupljeni su imeni Njemačke, Francuske, Engleske i Rusije. Tu se može naći Anatol France, Balzac sa «Salmizima», djela Igoa, Gogolja, Štjoplera, Tomasa Mana, Kafke, Hajnsa, Tolstoja...

I Filozofija je zastupljena sa najstarijim i najnovijim filozofskim djelima. Tu su Heraklitovi fragmenti, Hegelova «Estetika», zatim djela klasika Marksa, Engelsa i Lenjina, i radovi druga Tita i Kardaševa.

Posebno mjesto na ovoj izložbi zauzeli su radovi Vase Pellačića, Petra Kocića i Veselina Maslepe — krajiških pisaca.

Na izložbi je uređen i ugao dječje literature u bojama — bajke, priče i pjesme.

A na ulazu grafičkom prikazuje razvoj knjižnog fonda. U 1946. godini biblioteka je imala 1000 knjiga, a u 1954. godini preko 3974 sa 11.780 svezaka.

Izložba je skromna u odnosu na broj knjiga kojima raspolaže. Ove godine je knjižni fond naravno povećan i kompletno kao starim izdanjima iz antikvarnica, tako i novim knjigama. Računa se da će biblioteka do kraja godine imati preko 20.000 knjiga. Raspoloživo je sa knjigama na strani jezicima (njemačkom, fran-

cuskom, engleskom, turskom, perzijskom, latinskom itd.).

Knjiga prodire i na selo. Tu je veliku antitaciju odigrala sama biblioteka, a ova izložba ima zadatak da pokaže čitaocu lijepu knjigu. Već sada ima mnohu čitaocima u biblioteci seljačima koji dođu čak iz Pečanića, prebivale preko 25 kilometara da nađu lijepu knjigu. Tu treba da pruže pomoć učitelji da bi knjiga prodrla i u sela.

Izložba je dobro posjećena i ostavlja lijep utisak na posjetioce.

U Narodnu biblioteku otvara se ovih dana i čitaonica, koja ima 32 sjedišta. Namještaj je potpuno nov, a osvrjetljena je i uređena tako da se po svome uređaju može porediti sa najblijepšim čitaonicama.

Sa vojne vježbe kojoj su prisustvovali rezervni oficiri našeg grada

Program proslave 35- godišnjice SKOJ-a na terenu grada i sreza Banja Luke

U toku proslave 35-to godišnjice SKOJ-a koja traje u toku mjeseca oktobra SK NO organizovaće sljedeće:

1. Svečanu akademiju u sali Doma kulture.
2. Svečane akademije u svim organizacijama NO, kvartovskim, opštinskim KNO, preduzetnim, školskim i u selima.
3. Partizanske večeri, po omladinskim organizacijama.
4. Posjeta mjesta u kome je održana 1949 godine Oblasna konferencija SKOJ-a.
5. Posjeta grobovima palih Skojevskih i omladinskih rukovodilaca.

Obavještenja za pretplatu na pozorišne pretstave

Posto je veći broj građana tražio objašnjenje za način pretplate i pochañanje pretplatničkih pretstava u Narodnom pozorištu daemo sljedeće objašnjenje:

1) Kada se zaključi pretplata i ustanovi broj pretplatnika preko Banjalučkih novina biće objavljeno kojim danima u nedelja he se davati pretplatničke pretstave. Te isto biće najglaseno i u našim plakatima za pojedine pretstave kao i u nedeljnom repertoaru. Tako he dati za pretplatničke pretstave biti utvrđeni za određene dane u nedelji.

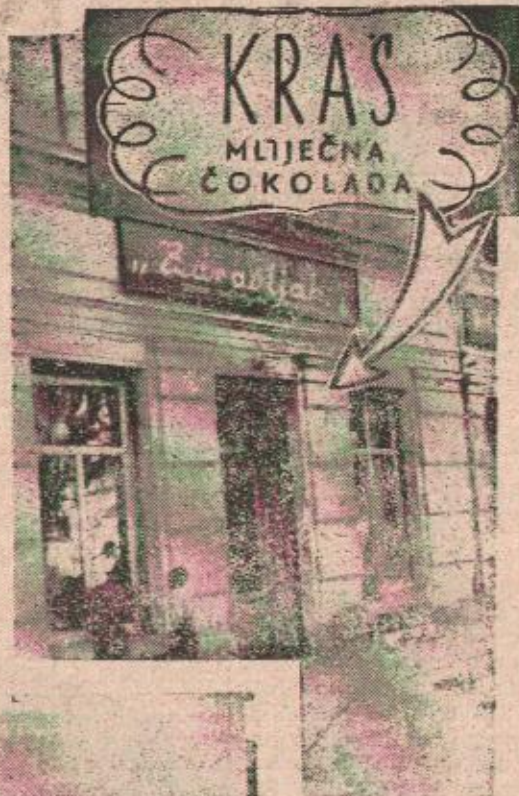
2) Pretplatnici he dobiti stalnu kartu za posjećivanje pretplatničkih pretstava koju he moći koristiti samo za određene pretstave. Ukoliko budu spriječeni da dođu na pretstavu mogu svoju kartu da ustupie bilo kome drugom lpu, ali napadno tu istu pretstavu ne he moći da posjete kao pretplatnici.

Sva ostala objašnjenja mogu se dobiti u Upravi pozorišta.

Uprava
Narodnog pozorišta

Prošla sedmica bila je veoma negdje, kao u Bojića Hanu bilo živa naročito pred našim pekara- je i razbijenih prozora, čak i fi- ma. I pored upozorenja da neće zičkih obračunavanja. Uostalom, nestati brašna neki gradari su slike vam rječito govore kako je prosto opsjedali pekare i stvarali to izgledalo. nered pri raspodjeli hljeba. Po-

Ova tablica čokolade »Kraš« košta u trgovini 10-12 dinara. Međutim, ova cijena ne važi za zdravljak u ulici Maršala Tita (na korzou). Tamo je možete nabaviti jedino po cijeni od 20 dinara. Zašto? I pitamo se kome ide razlika koja se dobije u iznosu od deset dinara.

OBAVIJEST

13. sv. mj. tj. u srijedu u Banjoj Luci održaće drugi Branimir Janković, predavač pravnog fakulteta u Sarajevu i Ing. Vojo Zaremki, docent Ekonomskog fakulteta u Sarajevu zajednički predavanje pod naslovom:

»EVROPSKA OBRAMBENA ZAJEDNICA SA POLITIČKOG I EKONOMSKOG GLEDIŠTA«

Preporuča se svim kolektivima, da predavanja u što većem broju posjete.

Ulaznina 10 dinara.

SEKRETARIJAT R. U.

ZAHVALA

Povjereništvo Udruženja slijepih ovim putem najtoplije se zahvaljuje Narodnom odboru grada Banje Luke na dodijeljenoj novčanoj pomoći Udruženju slijepih u iznosu od 75.000 dinara. Udruženje he biti zahvalno svakoj ustanovi i organizaciji koje su spremne da na ovaj način pomognu Udruženje slijepih.

Gradsko-sreski odbor

Udruženja slijepih Jugoslavije
Banja Luka

U UTORAK 12 OKTOBRA ODRŽAĆE SE

SASTANAK KLUBA

MLADIH PISACA

U prostorijama OKUD »VESELIN MASLEŠA« (ulaz preko puta Narodne banke, u 19.30 časova.

POZIVAJU SE SVI ČLANOVI KLUBA I PRIJATELJI KNJIŽEVNOSTI.

MALI OGLASI

Prodaje se stan — dvije sobe, predsoblje i nuzprostorije.

Useljivo sa odgovarajućom zaranjenom.

Pave Radana 10.

DOPISI ČITALACA

Dieđe obdanište — problem majki radnica

Prošle godine povedena je diskusija o radu dječjeg obdaništa i o potrebi njegovog rasformiranja. Čak je dolazilo i do odluke da se ono ukine, ali ona nije prihvaćena i obdanište je i dalje nastavilo sa radom. Prošlog mjeseca obdanište je preseljeno iz ranije zgrade u ulicu Marije Bursać. Odluka o preseljenju obradovala je svaku majku, obzirom da se ono ranije nalazilo van centra i nije imalo pogodan prilaz. Očekivalo se da će prvog ov. mjeseca obdanište ponovo početi sa radom. Međutim, na naše iznenađenje, ovog puta otvorene su samo jaslice za djecu do tri godine, dok obdanište navodno radi toga što stanari sa sprata nisu preseljeni, još ne radi, a i pitanje je kada će se oni iseliti. Postavlja se pitanje kako će se ošebćati majke koje su preko dana zaposlene, kad su prisiljene da tog toga djecu ostavljaju zaključenu u kući, komšiluku ili da ih vode na ulicu.

Ovih dana je Dječja nedelja. Po našim ulicama su izlječpljene plakate sa likom djevojčice i riječima druga Tita o brizi za našu djecu. Mi majke se nadamo da će

društvene organizacije i odgovorni faktori riješiti ovaj naš životni problem i omogućiti našoj djeci

da vaspitanjem kroz obdanište postanu korisni članovi društva.

Milka Knežević

Je li ovlašten da preprodaje struju

U maju mjesecu — pred moj polazak na godišnji odmor, došao mi je u kuću pregledač strujomjera, da izvrši mjesečno očitavanje o potrošku električne energije. Na moj upit saopštio mi je da sam dužan 126 dinara za potrošenu el. energiju. Pošto nisam želio da ostanem dužan, dao sam pregledaču strujomjera 500 dinara, smatrajući ga za poštena, da plati račun, a da mi kusur povraći. Po mom povratku sa godišnjeg odmora došao je inkasat električnog preduzeća da izvrši naplatu računa. Začudio sam se što od mene traži novac, jer smatrao sam da je moj račun podmiren. Inkasat je bio uporan. Rekao mi je: »sukoliko ne platite zatvorili Vam svjetlo, pa sjedite u mraku!« Ispričao sam mu čitavu stvar oko mog plaćanja svjetla, našto mi je on

prevarant«. Zapitao sam ga zašto drže prevaranje u preduzeću odgovorio je »njega drugi iza leđa štite«.

Poslije ovog otišao sam u Električno preduzeće da raščistim ovu stvar. Posjetio sam šefa naplatnog otažeka, zatim sekretara, ali bez uspjeha jer su mi rekli: »Mi ga ne znamo, Vi ga tražite!« Obratio sam se i direktoru, ali bez uspjeha. Od radnika sam saznao da se pregledač strujomjera zove Mulisić Međimedijski i da stanuje u Pobrđu.

Nekoliko puta Mulisića sam tražio kod kuće bezuspješno. Konačno jednom ga zatekoh i zamolio sam ga da mi da moj novac. Lijepo mi reče: »Molim Vas idimo do džamije Arnaudije naći ću novac i vratiti Vam ga«. Sili smo niz Pobrđe. Čekao sam puna dva i po sata Mulisića sa parama. Ali ni-

„ALPINA“

TVORNICA ŽIRI

U novootvorenoj prodavaonici ima sve vrste športske i ostale obuće, prvoklasne izrade uz pristupačne cijene.

Izvolite se uvjeriti bez obaveze na kupnju

Prodavnica Banja Luka, Vese Masleše broj 4

Kužna slika u sred gradu

U neposrednoj blizini gimnazije, na prostoru gdje se gradi Srednja tehnička škola postoji »plac« koji izaziva gadenje prolaznika. To je prostor na koji utorkom i petkom dođe do 50 kola. Logično da, kada ona odu, ostaju razni otpaci i dubre, koje se ne čisti i izgleda niko i ne misli da čisti. To se gomila i stvara dubrište usred grada. Na stranu to kako to izgleda i kakvu sliku daje, inače hljepom predjelu grada, ali trebalo bi računati i na mogućnost stvaranja legla raznih zaraznih bolesti. Možda bi tu trebalo da se zainteresuje zdravstvena komisija? Djeca se tu igraju, a stotinama gimnazijalaca prode u školu i kući.

Mišljenja smo da bi preduzeće za čišćenje trebalo to što prije da uredi i zabrani »parkiranje« kola, po mogućnosti do sljedećeg pazarnog dana. Jer, dolaze kiše koje će raskvasiti taj teren i učiniti još ružniju sliku, a ne bi trebalo čekati da se pljaca preseli na novo mjesto.

P. DRAGANOVIĆ

KONKURS

Naknadno će se uputiti izvjestan broj đaka u Industrisku školu u Ljubljani, pa stoga zainteresovani treba da podnesu molbe sa dokumentima koji su navedeni u prošlom konkursu. Molbe sa dokumentima treba predati do uključivo 11 oktobra u NOG — soba broj 39.

Fabrika celuloze u izgradnji Banja Luka

Osurti

NAPORNI DANI KOŠARKAŠA

Još jedna goraka pilula! Košarkaši Borca da bi mogli posjetiti Tuzlu, Kreku, Zenicu i Sarajevo i uzvratiti posjete Jedinstvu, Rudaru, Zenici, Mladost Bosni i Partizanu dobili su pomoć od 25.000 dinara. SD Borac dalo je 5.000 (!), Gradski odbor SSRNJ-e 10.000 dinara, a Savez sportova BiH obećao je pomoć od 10.000 dinara, da bi se Republička liga redovno i normalno završila, odnosno da bi Banjalučani mogli završiti natjecanje. Kada se uzme u obzir da je iz ove sume novaca trebalo platiti put, hranu i eventualno spavanje košarkašima za 5 dana te da su u roku tih 5 dana trebali odigrati 5 prvenstvenih utakmica u raznim mjestima, uočljivo je da je ovo putovanje iziskivalo napor i dobar moral. Danju su igrali utakmice, a najčešće noću su putovali. Pretrpjeli su 4 poraza a iznijeli su samo jednu pobjedu. Ipak ne zaslužuju prijekor, čak ni pitanje zašto? Trebalo je iskazati veću pomoć i na vrijeme, a ne u posljednji čas, pored toga uprava Borca trebala je pokloniti više pažnje ovim vrijednim sportistima, a ne dati im za odlazak na susrete na strani svega 5000 dinara. U nedovoljno iskazanoj brzi i teži glavni uzrok pretrpljenih poraza i ovogodišnjeg neuspjeha u prvenstvu.

SREDNJOŠKOLSKA NATJECANJA

U jesen, poslije ljetne pauze sportska aktivnost po školama oživljava što je sasvim i razumljivo. Stotine, hiljade mladih ljudi uključuje se u sistem fizičkog vaspitanja. Srednjoškolska sportska natjecanja u Banjoj Luci prešla su — zahvaljujući neumornom sportskom radniku nastavniku Kadenić Hamdiji — u tradiciju.

Obzirom da srednjoškolska natjecanja nisu još započela, pitamo se da li se na njima neće zakasnilo — upustiti u kasnu jesen. Čini nam se da bi trebalo započeti sa srednjoškolskim natjecanjima, bar u nekim disciplinama, kako na proljeće učenicima ne bi bili preopterećeni sportom, jer događa se da natjecanja tada učestaju. Čini nam se da bi zgodno bilo sprovesti natjecanje u atletici u dva dijela kako bi bar na taj način — ako već ne na drugi, naši atletičari dobili dvije mogućnosti za natjecanje u toku godine.

Treba pristupiti organizaciji srednjoškolskih natjecanja i sprovesti ih čim prije u djelo. Pri tome treba voditi računa o svim okolnostima, a prije svega o zauzetosti učenika.

PRAVILNA PRIMJEDBA

Prije nekoliko dana jedan stari navijač Borca stavio je primjedbu: »Zašto Borac pri istraživanju na terenu ne pozdravlja istočnu stranu — stajanje, dok ostali timovi to čine. Ne treba zaboraviti — rekao je on, da je do pred rat Borac imao publiku baš tamo, na istočnoj strani stajanja».

I prošle nedelje u susretu sa Bratstvom (Travnik), nogometari Borca su pri pozdravljanju gledalaca načinili istu grešku. Pozdravili su samo ispred tribina, a istok je ostao stajati, nepozdravljen. Gosti su pozdravili i istočno stajanje i baš tamo pobrali su aplauz.

Ovo nam govori da na navijače igrači i rukovodioci Borca ne misle, iako znaju da itekako mnogo znači podrška publike navijača. Na navijače treba misliti, treba ih jednako gledati i pozdravljati, bilo da se nalaze na istočnoj ili zapadnoj strani stadiona. To je istovremeno i jedan od puteva koji vodi ka jačanju kluba. Upravo zato na ovo treba misliti i ne dozvoliti ponavljanje grešaka. Lijep primjer pažnje pokazuju igrači Verleži prema svojim simpatizerima, kojim posebno upućuju pozdrav kad igraju na strani.

Споритски догађаји

POSILIJE UČESTALIH INCIDENATA

Odvažno, oštro i brzo treba kažnjavati

Bihac je ponovo bio mjesto nemilih incidenata. Neobuzdani gledaoci, pojedini igrači i jedan od rukovodilaca Jedinstva, za vrijeme i poslije utakmice Jedinstvo — Mladost (Kotor Varoš) odigrane 26 septembra ispoljili su uskoklubaška shvatanja iskazavši sve negativne predrasude s kojima nisu još raskrstili.

U toku utakmice Jedinstvo — Mladost došlo je do tuče koju su započeli centarfor Jedinstva Bišević, vratar i centarhalf gostiju. Poslije ovoga ispada neodgovornih gledaoca započeli su »invaziju». Provalili su u igralište s namjerom da napadnu igrače Mladosti. Organi narodne vlasti morali su intervenisati.

Ne znano da li su drugovi u Bihacu preduzeli odgovarajuće mjere za kažnjavanje izgređenika, te koliko su učinili sa svoje strane da do ovog ne dođe.

Povodom ovog nereda doslovno citiramo dio napisa bihačke »Krajine» o neredu na utakmici Jedinstvo — Mladost:

»Ovaj slučaj trebali bi raspraviti u Potsavezu. Ne bi se smjelo dozvoliti odigravanje utakmica na takvom igralištu, bez jačeg osiguranja. No, ni to nije dovoljno, jer šta bi se dogodilo da su gosti bili u vodstvu. Međutim u tome ne leži rješenje. Možda bi trebalo igralište suspendovati, sve dok pojedinci iz publike ne shvate da ovo nije mjesto za tučnjavu, nego za sportske priredbe, u kojima sporove riješavaju za to pozvana lica».

Čini nam se da dobar dio krivice za posljednji incident u Bihacu snosi i banjalučki Potsavez, koji nije poslije nereda i tuče na utakmici za Kup između Jedinstva i Prijedorke Mladosti, suspendovao igralište u Bihacu na nekoliko mjeseci i zašto odmah i oštro nisu kažnjeni izazivači nereda. Vjerujemo da bi igrači i navijači iz Bihaca u tom slučaju itekako požalili za onim što su učinili. Ovako, samo par mjeseci poslije ispada prema Prijedorčanima, u Bihacu se je ponovila ista stvar, samo zato jer je Pot-

savez izrekao blage kazne, a k tome prilično kasno. Potsavez bi trebao upravo drugačije da postupi!

Trebalo bi konačno zauzeti oštar kurs za kažnjavanje izazivača nereda na našim sportskim terenima. Izazivače treba udaljavati sa terena i iz gledališta. Navijače — izazivače nereda, dobro bi bilo kažnjavati putem sudije za prekršaje, a igračima treba zabraniti nastupe, pa makar interesi kluba bili dovedeni u pitanje. Prema rukovodilcima klubova — onim koji povlađuju grubost ili sudjeluju u izazivanju incidenata, trebalo bi poduzimati iste mjere.

Ovo je ujedno i jedan od načina putem kojeg možemo navijačke strasti stišavati, jer dostojanstvo čovjeka treba znati poštovati, bilo u gorčini poraza ili radosti pobjede.

Ar.

ЗА ШЕСТ ДАНА—ПЕТ УТАКМИЦА

Košarkaši Borca odigrali su prošle sedmice pet utakmica u okviru takmičenja za republičku ligu. Prvu utakmicu odigrali su u srijedu u Kreki, u četvrtak su igrali u Tuzli, u petak u Zenici, a u subotu i nedelju u Sarajevu. Dakle za pet dana pet utakmica u četiri mjestal Ko je jedva put odigrao košarkašku utakmicu može jedino схватити како су се млади играчи Борца могли осјећати на примјер на задње двије утакмице. Зато и не треба да нас чуди то што су на овој турнеји претрпјели четири пораза, а забилежили само једну пobjеду. Финансиско стање у клубу је тако да се морало онако поступити, јер се иначе не би могло наставити са такмичењем.

И још нешто. Све ове утакмице одиграло је само седам играча: Јурић, Рачки, Сташковић, Прохаска, Караца, Војводић и Фригачевић.

Постигнути резултати су сљедећи: Борак — Пролетер 35:48, Борак — Јединство 33:41, Борак

— Зеница 56:52, Борак — Млада Босна 34:47 и Борак — Партизан II 41:59.

П.

КОШАРКА ЈЕ ВЕОМА УЗБУДЉИВ СПОРТ

POTSAVEZNA LIGA

Još jedna pobjeda Novske Slobode

Da budemo iskreni, očekivali smo da će Bratstvo ovoga puta prekinuti niz pobjeda Slobode, a to bi već bila »potsavezna» senza-

Слобода сигурно води на таблицаи Потсавезне лиге

cija — imalo bi se i nešto više napisalo ošm onoga dosada uobičajenoga: Sloboda je pobijedila. Ali, eto moraćemo pričekati još, možda koju nedelju, da bi se ostvarilo ono što smo očekivali da će se desiti ove nedelje. Očito je da se Sloboda nalaz u veoma dobroj formi i ako je uspije održati do kraja jesenje sezone zadržaće ono mjesto koje sada zauzima — a to je prvo.

BSK je u Ljubiji neočekivano bio taj koji je platio prilično visok »cex» za dosadašnje neuspjehе Rudara. Ovoga puta navala

mogu biti zadovoljni rezultatom što ne bi mogli reći za Kotorvarošane. Susret u Drvaru između Borca i Jedinstva je odlazan.

Postignuti su ovi rezultati:
Bos. Krupa: Bratstvo — Sloboda 1:2.
Ljubija: Rudar — BSK 6:0
Kotor Varoš: Mladost — Radnički 2:2
Prijedor: Mladost — Borac (B. Dubica) 2:2

U idućem kolu, koje se igra u nedelju, sastaju se:
Banja Luka: BSK — Borac (B. Dubica)
Bos. Novi: Sloboda — Rudar (Ljubija)
Bihac: Jedinstvo — Bratstvo (B. Krupa)
Drvar: Borac — Radnički (Banja Luka)
Prijedor: Mladost — Mladost (Kotor Varoš).

L.

БАЊАЛУЧАНИ ОПЕТ НЕЗАДОВОЉНИ

Борак - Братство 1:1 (1:0)

Бањалучани — љубитељи ногомета, отишли су и прошле недеље — не знамо по који пут, незадовољни слабом игром најбољег претставника Бос. Крајине, бањалучког Борца. Борак је изгубио још један бод, што је према стању на терену потпуно заслужено. Послије недељног суспрега, не може се рећи, да се није бар нешто промијенило у игри Борца, у односу на задње суспрегте. Овог пута Борак није играо ни корисно, ни лијепо за око. Можда је то прва стапа к прелазу на једноставан, модеран, а користан начин играња, који је управо недостајао Борцу — можда ће помислити неупућени. Чини нам се да није! Јер зашто би се иначе дешавало на издјелној утакмици да се свих пет навалних играча Борца пађе груписано на средина терена, због чега су били присиљени играти

кратким пасовима, а што је омогућавало одбрани противника да успјешно реагује. Павални ред Борца у саставу: Кнез II, Јовановић, Ибрахимпашевић, Рибар, Новаковић II, ни једног момента се није претставио као уиграјно тима, а који би био у стању да опасно угрожава врата противника. Све у свему овако слаба навала — иза које је овог пута била несигурна одбрана на челу са центархалфом Хаџиавдићем, није била у стању да постигне згодитке и осигура пobjеду. Истина у 64 мин. игре Борак је могао поново доћи у водство, али је ударац Вањца из једанестерца врата гостима у сави одбранили.

Најбољег играча овог пута Борак је имао у Вању, који је у потпуности онемогућио лијево крило Братства — иначе једног од најбољих играча гостима. Добру игру је пружио и В. Кнез на десном халфу.

УЧИЛИ СМО...

Тек што су тимови изашли на терен, учили смо да се у екипи Борца налази и Јурић, који већ дуже времена не тренира. Констановали смо да је водство клуба прекршило дато обећање по којем »онај играч који не тренира, не може ни играти». Оваква недоследност доноси само штету, јер умањује вољу за тренигом оних упорних, сталним посјетиоцима тренинга.

У току игре примјетили смо кошкарне између Томе Кнеза и лијевог бека Братства. Требао би руководиоци Борца, џему, а и осталим, већ једном скренути пажњу, да недовољном начину играња цема и не смије бити мјеста у Борцу. У случају да у позорје не вриједи требало би овакве изгреднице кажњавати — не стављати у тим. Мислимо да је срамота по Борак што је прошле године док се такмичио у Другој савезној лиги био обзиром на изречене казне најпедисциплинованија момчад. Настави ли његови играчи са неспортским понашањем и две године (као што су већ отпочели) Борак неће далеко одмаћи од прошлогодишњег »наслова».

Мислимо да индолентно држање Ибрахимпашевића и његово непотребно гестикулрање нарушава морал како појединца тако и екипе као цјелине. Своје понашање на терену Ибрахимпашевић би требао измијенити, у противном требало би га замијенити са млађим играчем који би се својски залагао у току цијеле утакмице.

Из свих досадашњих неуспјеха играчи а и руководство Борца требао би извући поуку о томе како не треба радити — играти. Јер и на грешкама се учи и исте грешке не би се смјеле увијек понављати! Пропусте, грешке треба отклањати упорно, заједнички и одважно.

Утакмица Борак — Братство играна је 5-ог октобра, пар дана иза »прог». Можда је то и један од разлога »финансијске рачунице» Борца, јер је наплаћивао за трибине 100 динара (!), за стајање: западно 80 динара, а за источно 60 динара (!). Узимајући у обзир да за дупли програм Потсавезне лиге Раднички и ВСК наплаћују за трибине 60 динара (док су остале улазице сразмијерно ниже) чини нам се да су улазице биле овог пута превисоке.

Ar.

ŠIROM NAŠE ZEMLJE PUŠE SE

POZNATE
CIGARETE

Tvornice duhana
BANJALUKA

Drina, Morava, Opatija, Zeta, Ibar i Drava

PAZITE NA ZNAK BANJA LUKA

POD POKROVITELJSTVOM

TVORNICE DUHANA

BANJA LUKA

dana 10 oktobra 1954 godine u
10 časova izvršice se svečana

PREDAJA ZASTAVE
Vatrogasnog Saveza NR BiH

Dobrovoljnom vatrogasnom društvu
Banja Luka, - uz defile vatrogasnih
jedinica i vojne glazbe

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA S.O.J
Kotor Varoš

prodaje odmah

**kamion marke „FORD“ nosivosti tri
tone u potpuno ispravnom stanju**
CIJENA POVOLJNA

Interesenti neka se obrate na goraju adresu ili na telefon br. 11

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA S.O.J.
KOTOR VAROŠ

raspisuje **KONKURS** za

1 KNJIGOVOĐU — bilansistu

sa najmanje 5 god. knjigovodstvene prakse. Stan obezbjeđen.
Nastup odmah. Plata po pogodbi. Interesenti neka se obrate na
gornju adresu ili na telefon broj 11

IZVRŠILI SMO
REORGANIZACIJU
PREDUZEĆA

zato u svakoj našoj
radnji bićete zadovoljni
sa izradom u novoj
sezoni

NARODNI ODBOR SREZA BANJALUČKOG
RASPISUJE

KONKURS

ZA SLJEDEĆE SLUŽBENIKE:

- 1) Jednog TRGOVINSKOG INSPEKTORA,
  - 2) Jednog GRADEVINSKOG TEHNIČARA za referenta Uprave za građevinsku investiciju,
  - 3) Jednog POREZNIKA za šefa otdjeka prihoda od stanovništva Uprave prihoda,
  - 4) Jednog PRAVNIKA za sudiju za prekršaje,
  - 5) Tri GEOMETRA (sa praksom, a može i bez prakse),
  - 6) Jednog SLUŽBENIKA koji poznaje poslove iz umovinsko-pravnih odnosa.
- Osnovna plata po Uredbi, a dopunska po odluci NOS-a.
Prijave sa biografskim podacima primaće Sekretarijat NOS-a banjalučkog do 15 oktobra 1954 godine zaključno.

Karbon

TVORNICA KEMIJSKO - UREDSKIH POTREPŠTINA

Z A G R E B

VLAŠKA 67 ● Telefon 38-775

*Bojadisanje vune i tekstilnih predmeta je najuspješnije
sa Karbon bojom za vunu, pamuk i svilu*

Za škole i kancelarije KARBON tinte i tuševi, slikarske boje, gumice za brisanje i sve vrste ljepila.